Dosarul nr. 21r-883/2024 (PIGD nr.1-23107933-02-21r-03052024)
Judecător: Roman Mazureț

D E C I Z I E
În numele Legii

15 ianuarie 2025 mun. Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Centru
Având în componența sa:
Președintele ședinței, judecător: Oxana Robu
Judecători: Vitalie Budeci și Vladislav Schibin

A judecat în ordine de recurs, *în lipsa părților*, recursul declarat de directorul adjunct al Penitenciarului nr. 4 Cricova, Carpovici Andrei, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 15 aprilie 2024 potrivit căreia plângerea condamnatului Lazăr Sergiu privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 - 473^4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă parțial,

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 27.07.2023 – 15.04.2024;
Instanța de recurs: 03.05.2024 – 15.01.2025;
Procedura de citare a fost legal executată.

Asupra recursului declarat de directorul adjunct al Penitenciarului nr. 4 Cricova, Carpovici Andrei, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 15 aprilie 2024, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru, –

C O N S T A T Ă:

1. La 20.12.2018, 12.07.2021 și 31.05.2022 în adresa instanței de judecată a parvenit spre examinare plîngerile condamnatul Lazăr Sergiu, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile prevenitului și condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

În motivarea plângerilor s-a solicitat reducerea din termenul de pedeapsă proporțional la perioada în care a fost deținut în condiții inumane în Penitenciarul nr. 6 Soroca, Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău, cu aplicarea în privința sa a prevederilor art. 473^3 Cod de procedură penală, cu reducerea termenului de pedeapsă. Condamnatul relevă că a fost deținut în condiții degradante în penitenciare, invocând supraaglomerării celulelor, condiții anti

sanitare de detenție, aprovizionare proprie cu medicamente, haine, lenjerie de pat, obiecte de uz casnic, lipsa spațiilor special amenajate pentru fumători, lipsa de acces direct la lumina zilei, alimentație insuficientă.

2. *Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 15.04.2024*, a fost admisă parțial plângerea condamnatului Lazăr Sergiu, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. S-a constatat faptul că condamnatul Lazăr Sergiu, s-a deținut în condiții contrare art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada 13.02.2012 – 05.07.2012 – în calitate de prevenit timp de 143 zile, iar în perioada 06.07.2012 - 15.11.2012 – s-a deținut în același penitenciar în calitate de condamnat timp de 132 zile. S-a constatat faptul că petiționarul Lazăr Sergiu s-a deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în perioadele: 15.11.2012 – 25.05.2013; 04.02.2019 – 04.03.2019, și respectiv, numitul Lazăr Sergiu s-a deținut și în Penitenciarul nr. 6 Soroca în condiții contrare art. 3 CEDO, în perioadele: 25.05.2013 – 04.02.2019; 04.03.2019 – 01.04.2019; 15.04.2019 – 12.11.2019, care în total constituie 2539 zile. S-a explicat condamnatului Lazăr Sergiu, că potrivit art. 473^4 alin. (6) CPP, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), preveniții sînt despăgubiți în conformitate cu art. 385 alin. (5) și (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă.

3. *Împotriva încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 15.04.2024 a declarat recurs directorul adjunct al Penitenciarului nr. 4 Cricova, Carpovici Andrei , prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri prin care plângerea condamnatului Lazăr Sergiu să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.*

În motivarea recursului, s-a indicat că, judecătorul de instrucţie greşit a ajuns la concluzi că condamnatului i se poate acorda dreptul de a se adresa cu acţiune civilă pentru a fi despăgubit, sau a recupera prejudiciul cauzat pentru toata perioada ce s-a deţinut în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, Penitenciarul nr. 11 Bălți şi Penitenciarul nr.6 Soroca, de 2814 zile, fără a lua în considerare ca condamnatul a fost eliberat din detenţie la data de 12.11.2019, în temeiul încheierii Judecătoriei Soroca din 12.11.2019, prin aplicarea remediului compensator, cu reducerea pedepsei de 438 zile, beneficiind de 45 zile de reducere. Or, condamnatul nu a fost eliberat din custodia Penitenciarului nr. 4 Cricova, după executarea efectivă şi integrală a pedepsei. Potrivit raportului anexat la materialele cauzei, sfîrşitul de termen al lui Lazăr Sergiu revenea la data de 27.12.2019, însă acesta a fost eliberat la data de 12.1 1.2019, cu 45 zile reducere.

Indică că la examinarea pretenţiilor invocate de Lazăr Sergiu, instanța superficial a apreciat probele prezentate de reprezentatul instituţiei privind condiţiile de detenţie din instituţiile penitenciare în care a fost deţinut. Ca temei de reducere din termenul de pedeapsă, instanţa de fond s-a bazat pe deciziile Cuţii Europene a Drepturilor Omului şi constatările care au fost trasa în repetate rânduri de Comitetul ONU împotriva torturii în privința condiţiilor de detenţie din Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, nicidecum, la condiţii de detenţie din Penitenciarul nr. 11 Bălţi şi Penitenciarul nr. 6 Soroca. Prin urmare, nu este clară concluzia instanţei în acest sens, nu a fost dată a apreciere individualizată a situației lui Lazăr Sergiu, ci a fost examinată din perspectiva unor chestiuni cu caracter general.

Argumentul cheie ce a stat la baza aprecierii condiţiilor de detenţie ca fiind inumane şi degradante a servit spaţiul de 4 m2, ce ar trebui să revină fiecărui condamnat, în context precizează faptul că, potrivit raportului în care se descriu condiţiile de detenţie în fiecare instituţie penitenciară în care a fost deţinut Lazăr Sergiu, au fost prezentate datele cu privire la spaţiul de deţinere acordat acestuia, din care rezultă că norma de spaţiu cu care a fost asigurat corespunde standardelor statuate, iar instanţa contrar datelor indicate, s-a fondat pe constatările, efectuate de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) în rapoartele sale efectuate în rezultatul vizitelor întreprinse.

Procedura de citare legală a fost executată.

Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.

Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 15 Cricova, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe.

Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.1, 2 Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

4. *Examinând încheierea atacată, cercetând materialele cauzei, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a respinge recursul declarat de directorul adjunct al Penitenciarului nr. 4 Cricova, Carpovici Andrei împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 15.04.2024, ca fiind nefondat, reieșind din următoarele considerente.*

5. În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod de Procedură Penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac. Conform art. 448 Cod de Procedură Penală, (1) Judecînd recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu art.449 Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător.

Subsecvent normei citate, instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art. 449 alin.(1) lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat. Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 17^1) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Potrivit art. 471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, care stabilește că, ” (1) Chestiunile specificate la art. 469 alin.(1) pct.5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. …. (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului.

Potrivit art.470 alin.(1) Cod procedură penală, instanța care soluționează chestiunile privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16), 17^1) și 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

Art.471 alin.(2) Cod de procedură penală, temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4)–7), 11), 12), 14)-16) și 18) poate servi și cererea condamnatului.

6. Din materialele cauzei penale, se constată că, prin sentința Judecătoriei Nisporeni din 26.12.2011, Lazăr Sergiu a fost condamnat în baza art.190 alin.(2) lit. c) CP al RM la amendă în mărime de 500 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de un an.

Prin sentința Judecătoriei Nisporeni din 05.07.2012, Lazăr Sergiu a fost condamnat în baza art. 187 alin.(1), art. 27, 171 alin.(1), art.172 alin.(1), art.84 alin.(1), art.85 alin.(1) CP al RM la 9 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis și amendă în mărime de 500 unități convenționale, ce constituie 10 000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa anume funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de un an.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca din 07.07.2017, în baza art. 13 alin.(1) lit.b) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr.210 din 29.07.2016, în vigoare din 09.09.2016, condamnatului Lazăr Sergiu i s-a redus cu o pătrime (1 an 1 lună 6 zile) termenul de pedeapsă în partea neexecutată la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Central din 12.12.2018, s-a dispus modificarea sentinței Judecătoriei Nisporeni din 05.07.2012 în partea ce ţine la stabilirea tipului penitenciarului în care va executa pedeapsa cu închisoarea Lazăr Sergiu, din penitenciar de tip închis în penitenciar de tip semiînchis.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Central din 12.11.2019, a fost admisă plângerea condamnatului Lazăr Sergiu, fiind redus din termenul pedepsei definitive de 9 ani închisoare, stabilit prin sentința Judecătoriei Nisporeni din 05.07.2012, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07.09.2012, fiind redus în total cu 438 zile. În privința perioadei rămase de 2 zile, calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP, cutitlu de despăgubire, i-a fost acordată suma de în mărime de 200 lei, care urma a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

La data de 12.11.2019, în legătură cu aplicarea mecanismului compensatoriu, prin încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Central din 12.11.2019, condamnatul Lazăr Sergiu a fost liberat din Penitenciarul nr. 6 – Soroca.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 17.02.2020 a fost casată încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Central din 12.11.2019, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

Prin sentința Judecătoriei Ungheni, sediul Central din 02.02.2021, Lazăr Serghei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179

alin. (1), art. 171 alin. (1) CP al RM. Conform art. 84 alin. (1) CP al RM, i-a fost stabilită o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare, pe un termen de 6 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20.05.2021 a fost casată sentința Judecătoriei Ungheni din 02.02.2021, în latura penală pe art. 171 alin. (1) CP, fiind pronunțată o nouă hotărâre, stabilind o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare, pe un termen de 10 ani 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 28.07.2021, conform prevederilor art. 385 alin. (5), art. 473/4 alin. (4) CPP, pentru perioada de 142 zile, în care s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în calitate de prevenit, cu 284 zile și pentru perioada de 147 zile, în care s-a aflat în detenție, în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, cu 28 de zile, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție. Termenul pedepsei definitive stabilite condamnatului Lazăr Sergiu conform sentinței de condamnare, s-a redus în total cu 312 zile, iar pentru perioada rămasă de 7 zile, calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP, care nu au putut fi împărțite la 10, i s-a acordat cu titlu de compensare, suma de bani în mărime de 350 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05.12.2022, a fost casată încheierea din 28.07.2021, cauza fiind remisă la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

7. ***Potrivit raportului prezentat de administrația instituției penitenciare*** în privința condamnatului Lazăr Sergiu, acesta a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada 13.02.2012 – 15.11.2012, în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în perioadele: 15.11.2012 – 25.05.2013; 04.02.2019 – 04.03.2019, și respectiv în Penitenciarul nr. 6 Soroca în perioadele: 25.05.2013 – 04.02.2019; 04.03.2019 – 01.04.2019; 15.04.2019 – 12.11.2019, după care, la data de 12.11.2019 Lazăr Sergiu a fost liberat din detenție, în legătură cu aplicarea în privința sa a mecanismului compensatoriu, prevăzut de art. 473^4 CPP.

La fel, condamnatul Lazăr Sergiu s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioadele: 12.03.2020 – 18.02.2021; 04.03.2021 – 03.06.2021, în Penitenciarul 16 Pruncul în perioada 18.02.2021 – 04.03.2021, iar începând cu data de 03.06.2021 și până în prezent, acesta se deține în Penitenciarul nr. 4 – Cricova, unde execută pedeapsa privativă de libertate.

Respectiv, Colegiul penal se stabilește că, plângerea condamnatului Lazăr Sergiu, a fost depusă în termen, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. 473^2 -473^4 CPP, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 473^2 alin. (5) CPP, au fost respectate pe deplin, astfel, se apreciază depunerea plângerii, ca fiind în termenul prevăzut de lege.

Or, cu adevărat, potrivit prevederilor art.473^2 alin.(5) Plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție, or condamnatul s-a adresat cu plângere la data de 20.12.2018, 12.07.2021 și 31.05.2022, pe parcursul detenției sale, ceea ce indică că plîngerea a fost depus în termen legal.

8. De continuare, examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare, Colegiul penal susține poziția instanței de fond și anume că faptele invocate de condamnatul Lazăr Sergiu s-au confirmat, acestea purtând în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Astfel, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Lazăr Sergiu condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or, argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului. CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63). CtEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane și/sau degradante, și anume: suprapopularea din penitenciare – consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare;

lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43-44); lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006).

Totodată, statul trebuie să asigure că persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26.10.2000, § 94).

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției (Ostrovar c. Moldovei, 13.09.2005, § 80). Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant", atunci când s-a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare și inferioritate capabile să le umilească și să le înjosească (Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI). Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă" în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili și înjosi persoana și dacă, în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar și absența unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 (Raninen v. Finland, hotărâre din 16 decembrie 1997, Reports of Judgments and Decisions, 1997-VIII, pp. 2821-22, § 55, şi Peers v. Greece, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).

9. Considerent din cele enumerate supra, instanța de recurs reține că condamnatul Lazăr Sergiu, în plângerea înaintată, a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor art. 473^2 - 473^4 CPP, cu reducerea termenului general din pedeapsa stabilită în baza circumstanțelor ce cad sub incidența prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în partea ce ține de condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 6 Soroca, Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău. S-a invocat că, celulele erau supraaglomerate, fiecărui deținut îi revenea spațiu mai mic de 4 m2, mâncarea era slabă, iar condițiile de trai în celule la fel erau precare.

Potrivit raportului, prezentat de administrația instituției penitenciare în privința condamnatului Lazăr Sergiu, se stabilește cert că, acesta s-a deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în perioada 15.11.2012 – 25.05.2013, însă pentru perioada dată nu exista o evidență centralizată la compartimentul plasării deținuților în celule, pe motiv că nu exista un sistem informațional automatizat al persoanelor reținute, arestate și condamnate.

Totodată, potrivit raportului, reiese că, cu privire la perioada perioada detenției petiționarului începând cu 04.02.2019 și până la 04.03.2019, acesta s-a

deținut în celula nr. 58, cu suprafața totală de 55,83 m.p., unde blocul sanitar constituia 1,57 m.p. (55,83 – 1,57 = 54,26 m.p.). Blocul sanitar era amplasat la intrare, în partea stângă a celulei, pereții acestuia fiind ridicați până la tavan, fiind dotat cu ventilare artificială și cu ușă, cifra deținuților a variat între 24 și 27 persoane, astfel, spațiul pe per condamnat i se revenea de 2,00 – 2,26 m.p.).

La fel, din același raport cu referire la perioada detenției lui Lazăr Sergiu în Penitenciarul nr. 6 Soroca, se constată că, suprafața și spațiile de detenție în care s-a aflat condamnatul – nu se dispune, deoarece prezentarea unei informații detaliate pentru acele perioade nu s-au păstrat careva registre sau programe, aflate în perioada de referință în gestiunea secției reintegrare socială.

10. Cu referire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 Chișinău, se constată că, Lazăr Sergiu s-a deținut în penitenciarul în cauză, în diferite celule, iar spațiul estimativ care revenea unui singur deținut era cu mult mai mic de 4 m2.

11. Astfel, instanța de recurs este loială cu concluzia la care a ajuns instanța de judecată și anume, că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 6 Soroca, Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 Chișinău, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

12. Subsecvent, Colegiul reține că, alegațiile reprezentatului penitenciarului, cu privire la aspecte menționate de condamnat, sunt nefondate. Astfel la raport, nu a fost anexată nici o fotografie, a celulelor în care s-a deținut condamnatul. Instanța conchide că condițiile de detenție în celulele în care a ispășit pedeapsa condamnatul Lazăr Sergiu a atins pragul tratamentului degradant, în contextul în care, din raportul administrației penitenciare reiese că, condamnatului nu i-a revenit cele 4 m^2 din spațiu prevăzut per condamnat.

Totodată, în speță, Colegiul penal reține că, nu a fost probată respectarea condițiilor referitor la asigurarea temperaturii în perioada rece a anului în celulele, iluminarea atît natural prin intermediul geamurilor cît și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri, aerisirea prin celule prin intermediul geamurilor din celule și ferestre, starea sanitaro-igienice, or, sarcina probațiunii îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP).

13. Astfel că, potrivit art.473^3 alin.(2) CPP, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care

a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară, a subliniat că, în continuare persistă faptul că în multe celule condițiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

În aceeași ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova s-a constatat că, majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate ca condiții inumane și degradante. Întru susținerea acestui raționament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12.02.2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98). La acest capitol, instanța de judecată just a reiterat că la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, însă chiar și așa „Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare". Deși Curtea recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil" (Cauza Alver c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, § 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, § 121). Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil" (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, §161; cauza Boicenco c. Moldovei, 11 iulie 2006, §104; cauza Breabin c. Moldovei, 07 aprilie 2009, §49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, § 56). O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială (cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, § 50).

14. În conformitate cu prevederile art. 473^2 alin. (3) Cod de procedură penală prevede că, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților

fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform art. 473[4] alin.(3) – (5) CPP al RM, în urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473[2] alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulative. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În conformitate cu prevederile art. 473[4] alin. (6) CPP RM, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), preveniţii sunt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin. (5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă.

Potrivit art. 385 alin. (5) şi (6) CPP al RM, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv. În cazul în care condamnatul s-a aflat în arest preventiv, în condiţiile specificate la alin.(5), nu mai puţin de 3 luni până la numirea cauzei spre judecare, la stabilirea, în calitate de pedeapsă principală, a muncii neremunerate în folosul comunităţii, a amenzii sau privării de dreptul de a ocupa anumite funcţii sau de a exercita o anumită activitate, acesta este liberat de executarea pedepsei de către instanţa de judecată.

15. Reducerea pedepsei în conformitate cu prevederile art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, poate avea loc doar pentru perioada deținerii persoanei în condiții precare de detenție în calitate de prevenit. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473[2] alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulative. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473[2] alin.(3)-(4) CPP, Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. (4) În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, în privința perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.

Potrivit art. 473^4 CPP, (5) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de pînă la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente. (6) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), preveniții sînt despăgubiți în conformitate cu art. 385 alin. (5) și (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă.

16. Aici, instanța de recurs ține să remarce că, instanța de fond justificat a aplicat față de condamnat prevederile Codului de procedură penală în redacția în vigoare de până la modificările operate prin Legea nr. 245 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional), publicată în Monitorul Oficial la 22.08.2023, or, mecanismul de reducere a pedepsei stabilit la art. 385 alin.5 și art. 473^4 CPP al RM (în redacția actuală) este defavorabil în raport cu cel prevăzut de legea la momentul adresării petiționarului în instanța de judecată.

17. Colegiul conchide că referitor la perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui Lazăr Sergiu, în calitate de prevenit, s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada 13.02.2012 – 05.07.2012 – timp de 143 zile, iar în perioada 06.07.2012 - 15.11.2012 – s-a deținut în același penitenciar în calitate de condamnat, timp de 132 zile.

Totodată, instanța de recurs conchide că, referitor la perioada contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui Lazăr Sergiu, în calitate de condamnat, acesta s-a deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în perioadele: 15.11.2012 – 25.05.2013; 04.02.2019 – 04.03.2019, și în Penitenciarul nr. 6 Soroca în perioadele: 25.05.2013 – 04.02.2019; 04.03.2019 – 01.04.2019; 15.04.2019 – 12.11.2019, în total constituind 2 539 zile.

Avînd în vedere că, condamnatul a fost eliberat din detenție la data de 12.11.2019, iar ulterior a fost reținut și plasat în detenție în baza unor alte acte judecătorești de condamnare, începând cu data de 12.03.2020, la caz, a fost oportun, justificat și întemeiat doar de constatare deținerii condamnatului Lazăr Sergiu în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu dreptul condamnatului de a înainta o acțiune civilă.

18. Colegiul, lecturînd textul recursului declarat de către directorul adjunct al Penitenciarului nr. 4 Cricova, Carpovici Andrei constată că recurentul nu a invocat nici-unul din temeiurile specificate la art. 444 alin. (1) Cod de procedură penală.

Or, simplul dezacord al unei părți la proces cu soluția instanței de judecată nu poate servi drept temei pentru casarea unei hotărî legale și întemeiate.

Nu constituie temei de casare încheierii instanței de fond, afirmația recurentului că, instanţa de fond s-a bazat pe deciziile Cuţii Europene a Drepturilor Omului şi constatările care au fost trasa în repetate rânduri de Comitetul ONU împotriva torturii în privința condiţiilor de detenţie din Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, nicidecum, la condiţii de detenţie din Penitenciarul nr. 11 Bălţi şi Penitenciarul nr. 6 Soroca.

Or, în cadrul cercetării judecătorești, s-a stabilit cert că, pe parcursul executării pedepsei de către condamnatul Lazăr Sergiu în Penitenciarul nr. 6 Soroca, Penitenciarul nr. 11 Bălți și penitenciarul nr. 13 Chișinău, acesta nu a fost asigurat cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, așa cum se prevede în Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, punctul 464, care stipulează că ”Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”.

19. În cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea a constatat că, supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenţiei, în special când ea durează perioade lungi de timp, aşa cum se reține în cazul autorului plângerii, care a fost deţinut o perioadă îndelungată în Penitenciarul nr. 6 Soroca, Penitenciarul nr. 11 Bălți și penitenciarul nr. 13 Chișinău.

E de reținut și faptul că, în cazurile anterioare, în care reclamanții au avut la dispoziție mai puțin de 3 m^2 de spațiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenție (Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59).

Astfel, instanța de recurs consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat Lazăr Sergiu pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 6 Soroca, Penitenciarul nr. 11 Bălți și penitenciarul nr. 13 Chișinău, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Deci, Colegiul penal menționează că la examinarea plângerii condamnatul Lazăr Sergiu privind constatarea detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 ale Convenției pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, instanța de

fond nu a comis careva erori, iar încheierea contestată este una justificată și motivată.

20. Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul Penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

21. Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal va respinge recursul declarat de directorul adjunct al Penitenciarului nr. 4 Cricova, Carpovici Andrei, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 15.04.2024, ca fiind nefondat, reținând în acest sens că încheierea instanței de fond este legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost constatate.

În conformitate cu art. art. 437 alin. (1) pct. 4), 448, 449 alin. (1) pct. 1), lit. a), 472 Cod de Procedură Penală al RM, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru –

D E C I D E:

Recursul declarat de directorul adjunct al Penitenciarului nr. 4 Cricova, Carpovici Andrei, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 15.04.2024, potrivit căreia plângerea condamnatului Lazăr Sergiu privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 - 473^4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă parțial, se respinge ca fiind nefondat, *cu menținerea încheierii contestate fără modificări*.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător ***Oxana Robu***

Judecător ***Vitalie Budeci***

Judecător ***Vladislav Schibin***